

Bezpečí pro všechny: Aplikační místnost se představuje v Praze

14.5.2025 - Anna Jarmarová | SANANIM

Aplikační místnost z Brna se představuje v Praze: ověřená služba pro bezpečnější město míří do hlavního města: první česká aplikační místnost se dnes představuje v centru Prahy. Mobilní služba, která v Brně již druhým rokem přispívá ke snížení zdravotních a sociálních rizik spojených s užíváním drog, se veřejnosti prezentuje na Mariánském náměstí. Akce přichází v době, kdy se v Poslanecké sněmovně projednává novela, jež by umožnila legální provoz těchto zařízení. Organizátoři chtějí ukázat, že aplikační místnosti nejsou teorií, ale funkčním nástrojem s jasnými přínosy pro veřejné zdraví, bezpečí i celou komunitu.

Na Mariánském náměstí v centru Prahy dnes probíhá veřejná prezentace první a zatím jediné aplikační místnosti v Česku, kterou provozuje Společnost Podané ruce v městské části Brno-sever už druhým rokem. Mobilní služba slouží k snižování zdravotních i sociálních rizik, bezpečnější aplikaci drog a napojování uživatelů na léčbu a další pomoc. Akce se koná ve spolupráci pražských a brněnských adiktologických služeb a hlavního města Prahy. Kromě praktické ukázky fungování služby bude součástí programu také kulatý stůl s odborníky, politiky a zástupci samospráv a následná návštěva pražských lokalit s pracovníky terénních programů.

Akce přichází ve chvíli, kdy Poslaneckou sněmovnu čeká 2. čtení návrhu novely trestního zákoníku,

který má jednoznačně umožnit legální fungování aplikačních místností a dekriminlizovat jejich využití. Organizátoři proto chtějí ukázat, že nejde o teoretický návrh, ale o konkrétní ověřenou praxi s pozitivními výsledky – včetně mezinárodních důkazů i zkušeností z Brna.

„Přestože jsem si vědom křehkého právního postavení aplikačních místností, považuji je za jeden z velmi potřebných prvků spektra nízkoprahových adiktologických služeb, který v zahraničí už dlouhá léta pomáhá nejen klientům, ale také občanům, nejen individuálnímu, ale také veřejnému zdraví. Zároveň zvyšuje bezpečnost veřejných prostor a tím pádem i pocit bezpečí občanů. Proto přivítám, budeme-li moci tento model zakomponovat do připravovaného posílení sítě nízkoprahových adiktologických center v Praze,“ uvádí MUDr. Bohuslav Svoboda, primátor hl.m. Prahy

Jednou z výrazných postav, která dlouhodobě podporuje vznik aplikačních místností, je i Mgr. Renata Zajíčková, MBA, poslankyně Parlamentu ČR a předkladatelka pozměňovacího návrhu, který má jejich fungování v české legislativě výslovně umožnit. Ve své argumentaci vychází nejen ze zkušeností z komunální politiky, ale také z dlouholeté práce s mládeží. *„Souvisí to se zkušeností, nejen z doby, kdy jsem byla starostkou. Pracuji celý život s mladými lidmi a vím, jak rychle do toho mohou spadnout. Je v tom i soucit – jsou to pořád lidé. Z pozice starostky jsem velmi silně vnímala, jak složité to téma je, kolik kolem něj koluje dezinformací, polopravd a nepochopení,“* vysvětluje Renata Zajíčková.

Aplikační místnosti dávají smysl hned z několika důvodů. V první řadě zvyšují bezpečí pro všechny – pomáhají snižovat užívání drog na veřejnosti a přivádějí uživatele do kontaktu se zdravotníky a dalšími službami, které jim mohou nabídnout léčbu nebo jinou formu pomoci. Zároveň přispívají k čistším a bezpečnějším ulicím, protože dochází k výraznému úbytku pohozených injekčních stříkaček a rizikových situací ve veřejném prostoru. Neméně důležitý je i ekonomický aspekt: distribuce sterilního materiálu stojí jen desítky korun, zatímco léčba infekčních onemocnění, jako je HIV nebo žloutenka typu C, se pohybuje ve statisících. Preventivní přístup je tak nejen humánnější, ale i výrazně levnější a efektivnější z hlediska veřejných financí.

„Máme k dispozici dostatek důkazů o tom, že aplikační místnosti zlepšují zdraví a sociální situaci klientů – a zároveň přináší pozitivní dopad pro celou komunitu. Řeší reálný problém civilizovaně, bezpečně a odborně,“ říká Jindřich Vobořil, ředitel Společnosti Podané ruce.

Z Brna do Prahy - osvědčený model na vlastní oči

Služba vznikla v reakci na dlouhodobý problém s pohozenými jehlami a veřejným užíváním drog – a ve spolupráci s místní samosprávou a odbornými organizacemi přináší výsledky.

„V Praze dnes neukazujeme návrh. Ukazujeme konkrétní službu, která v Brně funguje – a funguje dobře,“ říká Viktor Mravčík, ředitel pro výzkum a inovace Společnosti Podané ruce. *„Problém s veřejným užíváním drog je v Brně dlouhodobý, nejvíce v centru města a jeho okolí,“* doplňuje Mravčík.

Zkušenosti z Brna tak ukazují, že zavedení konkrétních opatření může mít reálný dopad na zlepšení situace ve veřejném prostoru. Tento přístup oceňují i místní zástupci samosprávy. *„Dlouhodobě jsme se v Brně-sever potýkali s důsledky veřejného užívání drog. Spolupráce na zavedení aplikační místnosti nám dává smysl – přináší větší bezpečí pro obyvatele i dostupnější pomoc pro ty, kdo ji potřebují,“* říká Martin Maleček, starosta městské části Brno-sever.

Podobným problémům čelí i Praha, kde je veřejné užívání drog realitou v řadě lokalit – a kde dlouhodobě chybí dostatečně kapacitní síť nízkoprahových adiktologických služeb. Terénní pracovníci a odborníci opakovaně upozorňují, že poptávka po dostupné pomoci výrazně převyšuje

nabídku, což ztěžuje účinnou prevenci i ochranu veřejného prostoru. Mobilní aplikační místnost by v tomto kontextu mohla sehrát zásadní roli: nejen jako krizová intervence, ale jako nástroj postupného začlenění uživatelů do systému péče a snížení zátěže na ulice města.

Zavedení služby předchází důkladná analýza místní situace a konzultace s odborníky, zástupci samospráv i relevantních institucí. Díky tomu lze program přizpůsobit specifickým potřebám dané lokality – jak s ohledem na uživatele, tak na širší komunitu. Provoz aplikační místnosti se řídí jasně danými pravidly: klienti si přinášejí vlastní látku, drogy nejsou na místě poskytovány ani aplikovány, a po celou dobu je přítomen kvalifikovaný personál, který dohlíží na bezpečnost, poskytuje základní zdravotní péči a zajišťuje napojení na další formy pomoci či léčby.

Aplikační místnosti dnes fungují ve více než 100 městech po celém světě – například v Německu, Španělsku, Kanadě nebo Švýcarsku. Výzkumy potvrzují, že snižují počet veřejných aplikací drog, zvyšují bezpečnost, snižují výskyt HIV a žloutenky a motivují klienty k léčbě. Například v kanadském Vancouveru po zavedení aplikační místnosti požádalo o léčbu 30 % jejích klientů.

Odborníci z ČR pracující s uživateli drog denně upozorňují, že Praha trpí dlouhodobým nedostatkem nízkoprahových služeb. To podle nich zvyšuje napětí ve veřejném prostoru a zhoršuje dostupnost pomoci těm, kdo ji potřebují.

„Praha trpí absolutním nedostatkem nízkoprahových služeb. Aplikační místnosti, třeba ve formě sanitek, jsou jedna z moderních možností, jak chránit veřejný pořádek i zdraví,“ vysvětluje Aleš Herzog, vedoucí Terénních programů SANANIM.

Zavedení této služby podle odborníků není schvalováním užívání drog, ale uznáním reality – a pokusem zmírnit její nejhorší dopady. *„V kontextu stále se zvyšujícího počtu předávkování a zdravotních komplikací souvisejících s užíváním drog je zřízení aplikačních místností nejen logickým, ale také etickým krokem. Tato služba není schvalováním užívání drog – je uznáním reality a snahou zmírnit její nejhorší dopady. SANANIM dlouhodobě podporuje zavádění opatření, která vycházejí z vědecky podložených přístupů harm reduction. Jsme přesvědčeni, že aplikační místnosti mohou sehrát zásadní roli v systému péče o osoby závislé na návykových látkách a přispět k humánnější a bezpečnější společnosti. Bezpečí není luxus – je to základ,“* doplňuje Martina Richterová Těmínová, ředitelka SANANIM.

Prezentace brněnského modelu v Praze je podle odborníků dalším důležitým krokem k věcné debatě o tom, jak lze drogovou situaci řešit efektivně, odborně a s respektem k potřebám veřejnosti.

SANANIM z. ú. je nestátní nezisková organizace, která od roku 1990 poskytuje pomoc lidem ohroženým drogami a jejich blízkým prostřednictvím komplexního systému prevence, péče, léčby a resocializace. Kromě přímé práce s klienty se aktivně podílí na tvorbě protidrogové politiky, bojuje proti stigmatizaci uživatelů a prosazuje efektivní, realistický a dlouhodobě udržitelný systém adiktologických služeb.

Středisko prevence a léčby drogových závislostí Drop In je nestátní organizace zaměřující se na poskytování zdravotnických služeb (zajišťovaných společností DROP IN, s.r.o.) a sociálních služeb (zajišťovaných organizací Drop In, o.p.s.) především uživatelům nealkoholových drog, jejich rodinám a blízkým. Již od svého vzniku v roce 1991 prosazuje racionální přístup k drogové problematice zaměřený na principy snižování škod (tzv. Harm reduction) a ochranu veřejného zdraví.

Společnost Podané ruce o.p.s. je nevládní organizace, která už více než 30 let pomáhá lidem na cestě ke svobodě. Věříme, že každý člověk si zaslouží druhou šanci. Prosazujeme model harm reduction – tedy snižování rizik spojených s užíváním návykových látek a krizovými situacemi – a

usilujeme o bezpečnější, zdravější a soudržnější společnost založenou na respektu, empatii a odborné pomoci.

Asociace poskytovatelů adiktologických služeb je zastřešující organizací adiktologických a sociálních služeb, které pomáhají osobám ohroženým závislostním chováním a jejich blízkým. Dobrovolná, nezávislá a nepolitická platforma existuje od roku 1995 a sdružuje dnes 35 organizací.